

Rozhodčí řízení – alternativa soudu

Vymáhání pohledávek je řadu let bolavé téma. Zatímco u soudu se věřitelé svých práv domáhají i několik let, existují i jiné možnosti, jak svízelnou situaci řešit. Receptem může být například rozhodčí řízení, které je plnohodnotnou alternativou ke zdoluhavému soudnímu procesu. Před rozhodci Sdružení rozhodců jde o záležitost v trvání čtyř až šesti týdnů, a to s vynaložením výrazně menších nákladů.

Výsledkem řízení je tzv. rozhodčí nález, který má stejné účinky jako pravomocný soudní rozsudek, je tak řádným exekučním titulem. Jediným předpokladem k rozhodčímu řízení je, aby si podnikatelé do svých smluvních dokumentů zakomponovali tzv. rozhodčí doložku. Na tento zajímavý a moderní způsob vymáhání pohledávek jsme se zeptali Martina Kulhánka, předsedy Sdružení rozhodců.

V čem jsou největší výhody rozhodčího řízení v porovnání se řízením před soudem?

Především je to zcela nesrovnatelná rychlost. Zatímco u soudu se věřitel své, často na první pohled evidentní pohledávky domáhá tři i více let, před rozhodci Sdružení rozhodců je to záležitost maximálně šesti týdnů od podání žaloby. Další výhodou je i to, že naše rozhodčí řízení je levnější, v porovnání s obecnými soudy přesně o polovinu. Nespornými výhodami je také neformálnost řízení a jeho nevěřejnost. Před soudem může být veřejnost vyloučena jen ve zcela výjimečných případech, ale podnikatelé povětšinou nemají zájem o diváky v soudních síních.

V čem spočívá ona neformálnost řízení?

Rozhodčí řízení je v zásadě podobné řízení před soudem, není však svazováno zbytečnými formalitami. Rozhodce se snaží na účastníky sporu působit ve smyslu uzavření smíru, často se snaží společně s nimi hledat optimální řešení. Podobná snaha o smír před soudem je často jen velmi formální. Nám se daří dovést strany ke smíru přibližně ve třetině případů. Žalovaný, který si je vědom svého

Martin Kulhánka

nespláceného závazku, v rozhodčím řízení zpravidla příkladně spolupracuje, neboť dobře ví, že třeba za týden ho může navštívit exekutor.

Soudy se táhnou také proto, že se žalovaní vyhýbají doručování zásilek. Jak řešíte tento problém?

U nás k němu nedochází. Rozhodčí doložka znamená pro účastníky i souhlas s pravidly případného rozhodčího řízení. V těchto pravidlech je pak problematika doručování upravena poněkud odlišně než pro doručování písemností soudem – účastníkům sporu je doručováno na adresy, které sami uvádějí, případně které mají zapsány v obchodním rejstříku. Pokud se zásilka vrátí rozhodci nevyzvednuta, platí, že byla řádně doručena. Zastáváme názor, že pokud někdo uvede adresu, tak musí být také připraven si na ní vyzvedávat zásilky. Pokud tak nečiní, je to jeho problém, který nemůže být přenášen na věřitele.

Jak bohaté zkušenosti s rozhodčím řízením vlastně máte?

Od roku 1996 rozhodli naši rozhodci tisíce majetkových sporů v nejrůznějších hodnotách, v rádech tisíců až desítek milionů korun v jednotlivých věcech. Byly a jsou to spory jak mezi „normálními“ občany, tak mezi podnikateli. Rozhodčího řízení využívají renomované subjekty, jako jsou např. banky, leasingové společnosti, velkoobchody, poskytovatelé nebankovních půjček, různí výrobci, ale také třeba obce a města. Máme ale zájem provádět rozhodčí řízení nejen pro velké podniky, chceme ho přiblížit i běžné podnikatelské veřejnosti.

Jak tedy vaše běžné řízení, jehož výsledkem je pravomocné rozhodnutí, probíhá v praxi?

Řízení je zahájeno žalobou, která se v elektronické nebo písemné podobě zasílá na adresu Sdružení rozhodců, a v den, kdy je doručena, je zároveň předána i příslušnému rozhodci. Obratem jsou ve věci činy potřebné

procesní kroky, buď je žalovaný hned vyzván k reakci na podanou žalobu, nebo se přímo nařídí jednání. Pokud by snad žalovaný žalobu ignoroval, považují se naše pravidla na uznání uplatněného nároku a je možné ihned ve věci rozhodnout. Žaloba musí mít podobné náležitosti jako ta běžně podávaná k soudu – žalobce by v ní měl přesně označit sporné strany, vylíčit rozhodující skutečnosti, označit k nim odpovídající důkazy, musí přesně uvést, čeho se žalobou domáhá. Zastoupení advokátem není samozřejmě povinné, ale lze jej doporučit, aby se tak předešlo některým nepřesnostem, kterých se v právním sporu může laik dopustit.

Ještě se vraťme k finanční náročnosti sporu v rozhodčím řízení...

Jak jsem již uvedl, naše rozhodčí řízení je o polovinu levnější než řízení soudní. Zatímco poplatek činí v případě soudu 4 % z hodnoty předmětu sporu, tedy ze žalované částky, u nás je poplatek za rozhodčí řízení 2 % z hodnoty předmětu sporu. V konečném rozhodnutí je k úhradě poplatku zavázána ta strana, která v řízení nemá úspěch, a to včetně nákladů za právní zastoupení. K tomu ještě jednu připomínku – soud vás sice také relativně brzy vyzve k zaplacení poplatku, ale samotné řízení proběhne zpravidla až za řadu měsíců. Po celou tuto dobu podnikatel dává tyto prostředky k dispozici státu, aniž by se v jeho věci cokoliv dělo. My ve věci konáme ihned po doručení žaloby, na poplatek nečekáme, to by celé řízení jen zdrželo – úhradu poplatku kontrolujeme, až když řízení již běží – jsem přesvědčen, že je to velmi seriózní postup.

Co je tedy předpokladem toho, aby se na vás mohli podnikatelé se svými problémy s neplátcí obracet?

Základním předpokladem je, aby ve svých smlouvách se svými obchodními partnery měli zakomponovány rozhodčí doložky. Touto zpravidla jedinou větou zruší pravomoc obecných soudů a založí pravomoc pro rozhodce Sdružení rozhodců. Není také vyloučeno sjednat rozhodčí doložku až dodatečně, např. v uznání závazku, ve splátkovém kalendáři nebo dokonce i ve fázi, kdy spor již vznikl a je o něm třeba i vedeno řízení před soudem. **E**

Václav Prokůpek